

El dret a decidir i els escenaris de futur

Text: Josep Mª Renui, professor Titular de Ciència Política - UB
Foto: alriyadh.com

En els últims mesos s'ha obert el debat de si Catalunya té el dret a decidir el seu futur polític. Però, quins son els resultats que s'han de conèixer per a poder entomar el repte que suposa decidir?

De ben segur que ningú se sorprendrà si afirmem que ens trobem al bell mig d'un moment històric, que en un sentit o en un altre esdevindrà un punt de no retorn en les nostres vides individuals i col·lectives. En aquest moment, on tothom s'omple la boca de bones paraules, cal fer un exercici ben senzill: Quina és l'essència de la democràcia? Quin és el seu tret més distintiu? Què fa que hom pugui qualificar veritablement de democràtica una societat, un país, unes institucions?

Llibertat, igualtat, fraternitat, justícia, equitat, rendició de comptes, responsabilitat... Estarem d'acord que tots aquests conceptes, i d'altres, són peces clau dins la construcció d'una societat democràtica. Estarem d'acord en que tots aquests són objectius que no volem ni podem deixar de banda en el procés de constitució de Catalunya com a un nou estat en el context de la Unió Europea i del món. Efectivament, formen part de les moltes tasques que ens pertoca, com a col·lectiu, de fer i garantir.

Però no hem respost encara a la pregunta inicial. Si em permeteu la gosadia us diré que per a mí la resposta és senzilla, per bé que la seva materialització estigui a hores d'ara

envoltada de dificultats, de reptes, d'incerteses que, en un veritable context democràtic, no hi haurien de ser. Aquesta essència, aquest gen democràtic, té un gran valor que és el de la senzillesa. No exigeix grans consideracions filosòfiques, ni grans argumentacions teòriques ni sociològiques, ni demanda esforços insalvables ni tampoc és el resultat de cap quimera homèrica. No, és molt més senzill, és molt més simple, és tremendament concís i precís, no genera por ni temença i només reclama del ciutadà, de tots nosaltres, la voluntat de prendre-hi part, la responsabilitat d'implicar-s'hi a fons. Aquesta essència democràtica és així propositiva, és dialogant, és negociadora, integradora i inclusiva, i definitivament pren forma en un concepte que és alhora origen, trajecte i destinació: decidir.

La capacitat de prendre decisions, de prendre les pròpies decisions com a individus i com a col·lectivitat, és el que ens permet omplir de continguts la noció de democràcia. Exercir el dret a decidir tot contraposant visions radicalment diferents del què, el com, el quan i el perquè... tenint però sempre present que aquells pobles que no poden exercir el seu dret inalienable a decidir, a prendre la primera decisió que és la d'afirmar-se com a tals, mai seran lliures, mai

seran plens, perquè mai podran decidir per ells mateixos quin camí han de prendre o quins reptes volen entomar lliure i democràticament. És així que l'exercici de l'acció política democràtica es defineix per l'exercici de la presa de decisions, per la difícil tasca d'establir prioritats entre les múltiples necessitats, les problemàtiques i els reptes de tota societat enfront de recursos que sovint són escassos. És així que l'acció política, social, econòmica, cultural i de tota mena s'adreça a un punt de trobada on el dret a decidir és el nucli de la nostra essència, de l'essència dels que ens definim com a radicalment demòcrates.

I és així que els pobles han transigit cap a la seva sobirania, reclamant per totes les vies possibles la concrecció pràctica d'aquest principi democràtic universal: el seu dret a decidir. I ho han fet, i ho haurem de fer, sumant esforços per a superar les limitacions internes i externes, teixint complicitats dins i fora de les nostres fronteres, per a poder així esdevenir subjectes i protagonistes principals de la nostra història.

I per això que el poble català reclama, reclamem, exigim... l'exercici ple del dret a decidir. No tenim cap por, no tenim cap angoixa, no tenim cap altre objectiu que el de seguir el camí que tants pobles amb

“El poble català reclama, reclamem, exigim... l'exercici ple del dret a decidir. No tenim cap por, cap angoixa, no tenim cap altre objectiu que el de seguir el camí que tants pobles amb anterioritat han fet”

Manifestació multitudinària celebrada a Barcelona l'11 de setembre de 2012

anterioritat han fet: volem decidir. Volem exercir plenament aquest principi democràtic universal, volem gaudir de l'essència de la radicalitat democràtica, volem esdevenir els únics responsables del nostre futur, volem que els nostres avis, els nostres pares i els nostres fills puguin sentir-se plenament partícips de la construcció de la cosa pública, de la república.

Quins poden ser els resultats de tot això? Doncs bé, enfront nostre s'hi dibuixen com a mínim tres grans escenaris que cal conèixer per a poder entomar el repte que suposa decidir. El primer d'aquests escenaris és el que podríem anomenar-lo com a l'escenari conservador o, inclús, retrògrad. En aquest escenari la majoria del poble del nostre país optaria per a no avançar en el procés de construcció nacional, per a romandre com a una regió espanyola més on, fins i tot, es posés en dubte els pilars fonamentals de la nostra definició com a col·lectivitat. Si aquest fos el resultat de la consulta, l'escenari resultant validaria l'accentuació del procés recentralitzador que en aquesta legislatura actual ha posat sobre la taula l'executiu de l'Estat: pèrdua de competències en l'autogovern, asfixia econòmica i pressupostària, marginació del català, etc... mesures que, des del punt de vista

dels defensors del manteniment de l'estatu-quo són indispensables per a enfortir el projecte col·lectiu espanyol. Obviament un escenari com aquest suposaria l'anorreament gairebé definitiu de qualsevol somni sobiranista.

El segon dels escenaris previsibles és aquell que podríem anomenar com a la situació de l'etern retorn, on el resultat de la consulta tot i haver-se pronunciat a favor del procés d'afirmació nacional ho fa amb un caràcter excessivament feble. Per bé que la majoria de ciutadans de Catalunya es mostrés favorable a avançar en el camí de l'estat propi, el pes significatiu dels qui s'hi oposarien en faria inviable la seva concreció pràctica. El perill d'aquest escenari, cal no oblidar-ho, seria la fragmentació social i política del país en dues meitats gairebé iguals però amb projectes de futur radicalment diferents. Ens trobaríem així immersos en una situació d'*impasse* sense fí: tot i haver assolit una expressió majoritària en favor de l'estat propi aquesta voluntat no tindria la força suficient per a capgirar la situació, per la qual cosa tornariem a la casella de sortida. És a dir, com en el joc de les escales i els tobogans, es tornarien a recuperar els projectes de pacte fiscal, de concert econòmic, de negociació bilateral amb el go-

vern de l'Estat per a assumir algun traspas competencial més... a fí de comptes, la concreció pràctica del principi lampedusà.

Finalment, el tercer escenari respon als anhels a què ens hem referit inicialment: una majoria sòlida i contundent, construïda amb un elevat índex de participació de tots els ciutadans a favor de l'establiment d'un estat propi pel nostre país. Enfront aquest escenari radicalment democràtic no hi ha cap però a oposar-hi, no hi ha cap tret procedimental a fer, no hi ha cap argument que s'hi pugui oposar, ni en el nostre entorn més proper ni a la resta del planeta. Tal i com dèiem pel primer dels escenaris, una situació clara i contundent atorga la legitimitat per acabar de bastir, de construir, les estructures del nou estat català que hauran de passar per la necessària revisió i millora de les nostres institucions d'autogovern, del sistema de finançament, dels mecanismes de seguretat i defensa, del model educatiu i cultural, del model econòmic, dels serveis socials, de la justícia...

En resum, una feïnada que tot i exigir-nos un esforç grandios de ben segur que entomarem amb un escreix d'il·lusió, gosadia, esperança i la ferma determinació de posar les bases per a un futur millor pels nostres conciutadans. ■